FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. FEDERICO MANCINI
fremsat den 28. april 1988 *

Høje Domstol.

1. Ved dom af 28. oktober 1986 har fredsretten i kanton Beveren-Waas anmodet Domstolen om at fortolke EØF-Traktatens bestemmelser om konkurrence, etablering, fri udveksling af tjenesteydelser og forbudet mod skatte- og afgiftsmæssig forskelsbehandling med henblik på de belgiske bestemmelser om indtægter af opsparingsindskud.

Disse bestemmelser findes blandt andet i kongelig anordning af 29. december 1983 som ændret ved kongelig anordning af 13. marts 1986, og bestemmer, at der kun gives skattefritagelse for renteindtægter indtil 50 000 BFR for de opsparingskonti, for hvilke der gælder de ved loven fastsatte satser. Begunstigelsen gives altså ikke til konti oprettet på gunstigere betingelser.

Hovedsagen er anlagt mod ASPA, et kreditinstitut med hjemsted i Antwerpen, af Pascal van Eycke, som er bosat i Beveren-Waas. ASPA havde nægtet Van Eycke at oprette en opsparingskonto på de mere fordelagtige rentebetingelser, der gjaldt før den 13. marts 1986. Han har derfor nedlagt påstand om, at dette afslag kendes ugyldigt, samt om at det statueres, at de af sagsøgte anvendte bestemmelser — nemlig den nævnte kongelige anordning — er uforenelige med forskellige fællesskabsbestemmelser.

De spørgsmål, der er forelagt Domstolen, går i det væsentlige ud på at fastslå, a) om EØF-Traktatens artikler 85 ff. skal fortolkes således, at nationale bestemmelser, som er en gentagelse af allerede bestående aftaler mellem banker, og som betinger en række skattefritagelser af, at der anvendes ensartede rentevilkår for opsparingsindskud, og således fører til en begrænsning af konkurrencen, er uforenelige med disse; b) om samme Traktats artikler 59-66 og 95 skal fortolkes således, at nationale bestemmelser, hvorefter den nævnte begunstigelse kun gælder for opsparingsindskud i national valuta, som foretages hos banker etableret på den pågældende medlemsstats område, er uforenelig med disse.

Van Eycke, den belgiske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har afgivet skriftlige og mundtlige indlæg.

2. Med henvisning til Foglia-Novello-dommen (dom af 16. december 1981, sag 244/80, Sml. s. 3045) har den belgiske regering foreslået Domstolen at erklære sig inkompetent til at besvare spørgsmålet. Den har anført, at der er syv omstændigheder,

* Oversat fra italiensk.

der beviser, at hovedsagen er fiktiv og under alle omstændigheder er et påskud: a) Van Eyckes advokat er advokatfuldmægtig hos ASPA's advokat; b) parterne har begæret udsættelse af sagens behandling og forelæggelse for Domstolen på grundlag af »samstemmende påstande«; c) parterne har foretrukket det aftalte forum Beveren-Waas for den stedligt kompetente ret i Antwerpen; d) tvisten har ingen genstand, fordi anordningen af 13. marts 1986, bortset fra at den udelukker den skattemæssige fordel, ikke forbyder ASPA at anvende gunstigere betingelser for indskuddene; e) da tvisten har verseret for en fredsret, har den belgiske regering ikke kunnet gøre sine argumenter gældende under denne sag; f) i det omfang den fører til, at der udøves pression mod Finansministeriet, vil Domstolens dom være *inutiliter data*; g) der verserer for Conseil d'Etat en sag, som er anlagt af et kreditinstitut for at opnå annullation af de omtvistede bestemmelser.

Denne opfattelse finder jeg ikke overbevisende. Dels tager den ikke hensyn til den omstændighed, at til forskel fra omstændighederne i Foglia-Novello-sagen ligger det problem, som retten i Beveren-Waas har forelagt Domstolen, i dens egen retsorden og ikke i en anden medlemsstats retsorden, dels beviser de kendsgerninger, som støtter opfattelsen — jeg sigter navnlig til de tre første — ikke uigendriveligt, at hovedsagen er fiktiv. Tværtimod, ifølge Domstolens praksis, skal det fremgå »*åbenbart*«, at »de bestemmelser i fællesskabsretten, der ønskes fortolket... ikke finder anvendelse på de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten i hovedsagen« (domme af 16. juni 1981, sag 126/80, Salonia, Poidomani e Giglio, præmis 6 og af 26. september 1985, sag 166/84, Thomasdünger, præmis 11, henholdsvis Sml. 1981, s. 1563 og 1985, s. 3001, min understregning).

Hvad angår de fire øvrige omstændigheder, som den belgiske regering har fremdraget, vil jeg dernæst bemærke, a) at det alene tilkommer den ret, der behandler hovedsagen, at vurdere, hvilken betydning det af Domstolen givne svar har for hovedsagen (dom af 12. juni 1986, de forenede sager 98, 162 og 258/85, Bertini og Bisignani m. fl., Sml. s. 1885, præmis 8); b) at ifølge den belgiske regerings befuldmægtigede er hovedsagen forløbet forskriftsmæssigt, og regeringen har i hvert fald i det foreliggende tilfælde haft alle muligheder for at redegøre for sit synspunkt; c) at den omstændighed, at en sag med tilsvarende genstand verserer for en anden national ret, ikke har nogen betydning for nærværende sag.

3. Som man vil erindre, giver spørgsmål a), hvori jeg har sammenfattet og omformuleret de to første spørgsmål fra retten i Beveren-Waas, Domstolen anledning til at fastslå, om en medlemsstats lovgivning, hvorefter en skattefritagelse er betinget af anvendelse af ensartede rentesatser for opsparingsindskud, er uforenelig med fællesskabsbestemmelserne om konkurrence.

Van Eycke har udtalt sig til fordel for et bekræftende svar. Efter hans opfattelse er anordningen af 13. marts 1986 i strid med Traktatens artikel 85, fordi a) den blot giver en samordnet praksis mellem kreditinstitutter almen gyldighed; b) den bevirker en begrænsning af konkurrencen, i det omfang bankerne anvender indlånsrentesatsen til at tiltrække indskud; c) den påvirker samhandelen inden for Fællesskabet ved at hindre

andre medlemsstaters banker i at komme ind på det belgiske marked.

En indledende bemærkning. Der er ingen tvivl om, at banksektoren er omfattet af konkurrencereglerne (dom af 14. juli 1981, sag 172/80, Züchner, Sml. s. 2021, præmisserne 7 og 8), og den restriktive foranstaltnings nationale karakter er ikke til hinder for, at den bedømmes i forhold til artikel 85. Denne bestemmelse er ganske vist rettet til virksomheder og ikke til medlemsstaterne, men i henhold til EØF-Traktatens artikel 5 skal medlemsstaterne afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der kan berøve den dens tilsigtede virkning. Domstolen har således i dommen af 3. december 1987 i sag 136/86 (BNIC, Sml. s. 4789, præmis 23), behandlet nationale bestemmelser, der som de her foreliggende var en gentagelse af indbyrdes aftaler inden for en erhvervsgren, som antoges at være uforenelige med artikel 85, stk. 1.

Men når det er sagt, vil jeg bemærke, at foranstaltninger som den anfægtede anordning, ligesom foranstaltninger vedrørende diskontosatsen, forfølger monetærpolitiske, eller nærmere betegnet kreditpolitiske formål. Ydelse af visse skattemæssige fordele som modstykke til begrænsningen af rentesatsen har indflydelse på sparernes økonomiske dispositioner, bankernes likviditet og rentesatsernes almindelige niveau. Benyttelse af denne foranstaltning som incitament bremser navnlig stigningen i indlånsrentesatserne og reducerer følgelig udlånsrenten på de penge, som bankerne udlåner.

Selv om disse bemærkninger er rigtige, forekommer det mig dog klart, at de samme foranstaltninger vedrører et område, som Traktatens artikler 104 og 105 forbeholder medlemsstaternes kompetence. I mangel af fællesskabsbestemmelser om harmonisering kan de altså ikke anses for uforenelige med fællesskabsretten, selv når de, som det afgjort er tilfældet her, indebærer en begrænsning af den frie konkurrence på opsparingsområdet.

4. Jeg kommer dernæst til spørgsmål b), som i det væsentlige er en gentagelse af det tredje spørgsmål, som den belgiske ret har forelagt Domstolen. Det går ud på at få fastslået, om en medlemsstats lovgivning, som forbeholder skattefritagelsen for indskud i national valuta foretaget hos kreditinstitutter, som driver virksomhed på denne stats område, er i strid med Traktatens bestemmelser om etablering, fri bevægelighed for tjenesteydelser og forbud mod skattemæssig forskelsbehandling.

Det er let at svare på dette. Jeg vil først bemærke, at henvisningen til artiklerne 59 ff. er uden betydning, når kapitalbevægelserne — hvortil bankernes tjenesteydelser hører ifølge Traktatens artikel 61, stk. 2 — endnu ikke er givet fri. Lad mig dernæst nævne, at i det omfang penge ikke er en »vare«, er der heller intet grundlag for at henvise til artikel 95 (se dommen af 23. november 1978 i sag 7/78, Thompson, Sml. s. 2247, præmis 25). Under alle omstændigheder har Kommissionen hævdet — uden at blive modsagt af Van Eycke — at Belgien med hensyn til den pågældende fordel ikke udøver forskelsbehandling mellem indenlandske og udenlandske bankers datterselskaber eller filialer.

5. På baggrund af de foregående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de spørgsmål, som er forelagt af fredsretten i kanton Beveren-Waas ved dom af 28. oktober 1986 i den for denne ret verserende sag Pascal van Eycke mod ASPA, således:

»På fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin er det ikke forbudt medlemsstaterne at indføre eller opretholde bestemmelser, hvorefter visse skattemæssige fordele for renter af opsparingsindskud er betinget af, at der gælder ensartede betingelser for disse renter.«